

Európa a rovnosť kultúr – je správne sa tváriť, že neexistujú kultúry horšie a lepšie, ako aj kultúra najlepšia?

Branislav Michalka

12. februára 2021 ✚ Kultúra

Moderná adorácia rovnosti ľudí, pred zákonom, vo vzdávaní úcty aj v hodnotení kvality, viedla najprv k nivelizácii individuálnych zásluh. Zlodej, prostitútka a bezdomovec majú dnes rovnaké volebné právo (bývalé privilegium) ako biskup, zdravotná sestra a generál víťaznej armády. Povinnosti už nie, aspoň nie tie reálne vymáhateľné. To, čo bolo kedysi odmenou za výnimočný výkon pre štát a spoločnosť, sa teraz stalo právom, ktoré sa dostáva zadarmo, či dokonca často navzdory negatívnej činnosti držiteľa práv pre spoločnosť. Nositeľ práv nielen že neprináša komunite nič výnimočné, on často ani nespĺňa štandardy priemernosti a spoločnosť ešte poškodzuje.

Bolo len otázkou času, kedy sa takto nastavené kritéria spoločenskej nivelizácie zásluh, vyjadrenej lacnosťou práv a dostupnosťou pre všetkých, rozšíria zo sféry individuálnej a spoločenskej v rámci štátu, do sféry nadštátnej, sféry kultúry, ktorá zahŕňa a je základom celých civilizačných okruhov.

Postup logického domýšľania základnej idey rovnosti nutne musel dospieť ku kultúrnemu a civilizačnému relativizmu. V rovine individuálnej a spoločenskej sa aplikovaná idea rovnosti nakoniec transformovala do tzv. politickej korektnosti, ktorá nedovoľuje označiť jedno dieťa za menej talentované a inteligentné ako druhé, ženy v určitých oblastiach za menej zdatné ako mužov, telesne postihnutie označiť za fyzický nedostatok, či rozlíšiť kvalitu renesančného maliara od úbohosti moderného mazala.

Keď začala byť politická korektnosť aplikovaná na indivíduách a v spoločnosti, a dokonca zákonom vymáhaná, najprv ešte v rámci euro-centrického liberalizmu, objavila čoskoro ďalší problém – nerovnosť kultúr. A s ním prišla aj snaha moderných liberálov a ľavičiarov postaviť všetky kultúry na jednu hodnotovú úroveň, aby sa žiadna nemohla sťažovať na diskrimináciu, hanobenie a ponížovanie. Smiešna snaha, sugerujúca kvalitatívnu rovnosť medzi kultúrou Číny a rovníkového Konga, či medzi kultúrou austrálskych domorodcov a ríšou Inkov.

Táto snaha, vystavaná od základov až po strop na pokrytectve a zatváraní očí pred evidentnosťou nerovnosti, dospela dnes do štádia, keď rôzni kulturológovia požadujú, aby rôzne kultúry nižšej hodnoty „obohatili“ európsku kresťanskú kultúru, ktorú jej nositelia vždy považovali za najlepšiu a najhodnotnejšiu kultúru sveta. Mali by Európania prijať túto ambíciu a optiku?

Sláva Európy

Všeobecne sa v Európe celé stáročia súdilo, najmä od zániku Byzancie, že kresťanská kultúra, ukotvená v latinsko-rímskom dedičstve, je kultúrou a civilizáciou najlepšou. Takou, ktorá prináša svetlo civilizáciám

a kultúram iným, menej hodnotným. Ani krátkodobé jezuitské očarenie čínskou technickou a organizačnou vyspelosťou v 16. a 17. storočí (prehliadajúce závažné morálno-kultúrne nedostatky konfucianstva a mandarinizmu) nedokázalo na tomto presvedčení nič zmeniť. Pohanská brutálnosť sociálnych vzťahov a technicko-umelecká podradnosť ďalších, Európanmi objavených, kultúr ich v tomto presvedčení len utvrdzovala.

Postupne si Európania vytvorili hodnotiaci rebríček, do ktorého zoradili kultúry podľa ich kvality a na jeho vrchol postavili kresťanskú európsku kultúru. Pod ňou väčšinou umiestňovali kultúry Orientu a Číny, pod ne kultúry predkolumbovskej Ameriky, ešte nižšie kultúry rovníkovej a južnej Afriky a úplne dole kultúru papuánskych ľudožrútov či austrálskych Aborigénov. A pokiaľ niekto objektívne zhodnotí všetky aspekty kultúr a civilizácií, počnúc spoločenskými mravmi, cez komplikovanosť a precíznosť umenia, sociálne zabezpečenie a miery slobody obyvateľov, a pokiaľ posúdi to, čo je najdôležitejšie – vyváženosť jednotlivých aspektov, nutne dospeje, pokiaľ nie je pokrytec, k rovnakému hodnoteniu ako naši predkovia.

Gigantické stavebné a umelecké výkony iných civilizácií sú síce hodné obdivu a nikto im neupiera kvalitu, ale boli zatienené tupým otroctvom nás, ktorých zmysel života sa celé generácie upínal k stavbe faraónovej hrobky, alebo k stavbe pyramídy, z vrchu ktorej padali tisíce tiel s umne rozpitvanými vnútornosťami. Literárne a organizačné úspechy čínskych mandarínov kontrastujú s ohavnou byrokratickou mašinériou, ktorej mechanizmus je pre Európana ubíjajúci už pri pohľade, nieto ešte v živote, a dnešná Čína, dedička tejto kultúry, sa stala evidentným dôkazom toho, kam dospeje organizovanosť bez prihliadania k individuálnej dôstojnosti osoby, ako nám ju zachovala kresťanská viera, základ európskych slobôd.

Toto presvedčenie, že európska kresťanská kultúra predstavuje pre svet najvyššiu formu kultúry, pretrvávalo v euro-atlantickom priestore až do nešťastných 60. rokov. Aj vo svojej úpadkovej podobe, vo forme expanzie európskeho liberalizmu a kapitalizmu od polovice 19. storočia do sveta, rezignujúc na evanjelizačné poslanie európskej kultúry, si naša kultúra zachovala toľko predností oproti kultúram iným, že bolo treba disponovať silnými talentami pokrytectva a výstrednosti, ktorými sú obdarené určité stredostavovské kruhy, aby bolo možné tento fakt popierať.

Najlepším liekom na romantickú a rousseauovskú idealizáciu exotických kultúr a náboženstiev bol pre Európanov vždy priamy kontakt s nimi. Vtedy si naplno uvedomili výšku vlastnej kresťanskej kultúry. Pobyt v kolóniách, pokiaľ sa začínal nadšením, ako u profesora Schweitzera, sa čoskoro zmenil na rozčarovanie a nakoniec väčšinou končil velebením Boha za to, že existuje európska civilizácia. Básne Rudyarda Kiplinga boli naplnené týmto poznaním a zároveň pevnou vierou, že európska kresťanská kultúra prináša iným kultúram svetlo a vyslobodenie z pohanskej tmy a povery.

Dokonca nech na seba brala pomaly a neúprosne sa odkresťančujúca európska kultúra akúkoľvek podobu, ešte stále to bolo lepšie ako zvyšok sveta. Aj s tuposťou ľavicových totalitných režimov, či tuposťou liberálnou, aj po úteku z kolónií a debakloch na svetových frontoch, Európanov stále neopúšťala istota, že európska kultúra je „namixovaná“ z takých prvkov, ktoré ju robia najlepšou na svete. Táto pravda sa ukázala vo svojej nahote vtedy, keď zvyšok sveta prevzal od Európanov ich bláznivé samovražedné ideológie a dal im podobu, v ktorej absentovali aj tie zvyšky kultúrnosti, ktoré si uchovali európske originály. Dokonca aj za pokrytectvom ľavicového internacionalizmu, ktorý je matkou súčasnej politickej korektnosti, vykukovalo zakaždým pri reálnom kontakte s neeurópskou civilizáciou, poznanie kultúrnej nadradenosti, ktoré sa

nedarilo z mysli Európanov vymazať.

Únos Európy

Od 60. rokov však nastal definitívne neblahý obrat. Kombinácia sebabičovania a pokryteckého relativizovania zásluh európskej kultúry, dovedla Európanov do stavu, keď nielen že sú presvedčení o ničomnosti, až zločinnosti vlastnej kultúry, ale aj o jej rovnocennosti s inými kultúrami, či dokonca o jej menejcennosti voči nim. Na to aby sa dosiahol v obyvateľstve tento stav mysle, ktorá stavia vedľa seba Berniniho sochu a drevenú rituálnu masku z Konga tak, aby ich považovala za dva rovnocenné výsledky ľudského snaženia, sú vydávané horibilné sumy, o ktoré zradné európske vlády obrali nebohých, ohlúpnutých a neustále kultúrne ponižovaných Európanov na daniach, aby za ne potom tancovali na cintoríne európskej kresťanskej kultúry.

V duchu nivelizácie a politickej korektnosti sa európske deti učia, že iné kultúry im prinesú obohatenie, pričom je často objektívne ťažko dokázať, v čom by toto obohatenie malo spočívať. Vyrábať píšťalky z kostí, či točiť keramiku na kruhu totiž dokázali naši predkovia už pred tisícročiami. Animálne tance, evokujúce tie najnižšie pudy sú prezentované ako súčasť vysokej svetovej kultúry, deky s obrazcami pripomínajúcimi steny v jaskyni Altamira, sú vystavované v galériách vedľa diel európskych majstrov ako rovné s rovnými. Beda tomu, kto by sa opovážil zvoliť, že kráľ je nahý. Že výtvor na úrovni dieťaťa bol postavený vedľa diela, ktorého kvalitu a duchovný rozmer zrejme predstaviteľ nižšej kultúry ani nie je schopný domyslieť a doceniť.

Tento vysoko pokrytecký spôsob uvažovania, šírený v školách, v médiách, podporovaný politikmi a náboženskými predstaviteľmi, musí byť neustále strážený, nanucovaný a kontrolovaný. Neúprosnosť reality je totiž tak do očí bijúca, že napríklad pokusy prezentovať indiánske kultové a kultúrne prvky uprostred barokovej nádhery rímskeho chrámu pôsobia natoľko komicky, že treba silnú ideologickú masáž na to, aby sa človek nerozsmial. Pokiaľ to nie je celé do plaču.

Zapretie Európy

Celý spor okolo relativizovania nerovnosti kultúr súvisí so sporom hlbším. Je ním spor o objektívnu poznateľnosť sveta, a tým pádom aj o jeho hierarchickosť, usporiadanosť alebo náhodnosť. Bez nominalizmu, ktorý stojí na začiatku špecificky európskeho spochybňovania schopnosti človeka objektívne a pravdivo poznávať svet, by nebolo myslenia, ktoré je schopné spochybniť objektívnu kvalitatívnu nadradenosť jednej kultúry nad druhou. V myslení, pre ktoré predstavuje svet len zhuk náhodných javov, bez Bohom stanovenej objektívnej hodnoty, sa zviera alebo strom stávajú rovnako hodnotnými ako človek, vrah má rovnakú hodnotu ako svätec a kultúra nomádov je dávaná na jednu úroveň s kultúrou Bacha a Wagnera.

Pokiaľ však Bohom stvorené veci a bytosti nemajú len relatívnu a subjektívnu hodnotu, ale objektívnu a nezávislú na svojvoľnom hodnotení, pokiaľ sa táto hodnota odvíja od pohľadu Božieho, ktorého kritéria poznáme zo Zjavenia, pokiaľ sa odvíjajú od objektívnej danosti krásy ducha a tvaru, potom nutne kresťanská kultúra Európy, napriek všetkej nedokonalosti zapríčinennej dedičným hriechom ľudí, ako šíriteľka svetla kresťanstva vo svete, a ako tá, čo najadekvátnejšie zobrazovala vo svojich dielach krásu Božieho stvorenia, predstavuje v Božích očiach kultúru neskonale prevyšujúcu bežný kultúrny rámec pohanských

spoločenstiev. Tolko k duchovnej nadradenosti, ktorá je nadradenosťou podstatnou.

Avšak európska kultúra dostala od Boha, za to že „hľadala kráľovstvo nebeské“ aj všetko ostatné. Tak ako bolo prisľúbené. Hĺbka a šírka európskej kultúry a umenia, ak ju objektívne porovnáme s kultúrami iných civilizácií, natoľko presahuje myšlienkový a tvorivý potenciál ostatných svetových kultúr, že evidentná duchovná závislosť sveta, ešte aj dnes, keď z európskej kultúry zostalo len bahno úpadku a rozkladu, na jej exhalátoch, ďalej trvá. Ešte stále aj tá najstupídnejšia parížska módna kolekcia, kričiac do sveta už len posolstvo o vlastnej zhovädilosti, rezignujúca na akúkoľvek zodpovednosť voči európskemu kultúrnemu dedičstvu, dokáže vsugerovať ženám z diametrálne odlišných kultúr, že si ju musia obliecť, aby vyzerali aktuálne.

Aká strašná kultúrna prevaha musela donútiť čínskeho a japonského úradníka navliecť sa do saka a nohavíc, aký kultúrny tlak donútil černoškého náčelníka kúpiť svojej garde napoleonské uniformy, a aké neúprosne tušenie kultúrnej prevahy donútilo mladé ázijské ženy, aby sa túžili podobať na hollywoodske filmové hviezdy. Kultúrna expanzia Európy a jej amerických kultúrnych satelitov, nenecháva nikoho na pochybách, či existujú vyššie a nižšie kultúry.

Dedičia a dlžníci

Rezervoár európskej kultúry, jej sklad prepchatý až po strop klenotmi najvyššej kvality, je natoľko bohatý, že jeho aktívny konzument nemusí pociťovať potrebu poznať a konzumovať kultúru inú. Čo nie je prípad predstaviteľov iných kultúr, voči kultúre európskej.

Pokiaľ sa teda Európan ostentatívne dištancuje od svojej kultúry alebo ju dokonca tupí a ponízuje, tak sa to väčšinou deje len z krčovitého romantizmu a vnútorného alebo vonkajšieho exhibicionizmu. V skutočnosti si taký človek robí násilie a snaží sa sám seba presvedčiť o niečom, čomu vo svojom vnútri neverí, pričom tento fakt neúprimnosti vždy vyrazí na povrch pri požiadavke opustiť duchovné alebo fyzické územie európskej kultúry, v prospech ostentatívne adorovanej exotickkej kultúry. Väčšinou sa taký pokrytec radšej uspokojí s exotickým *tajtrlíkováním* na záhrade, za svojím európskym domom alebo v byte.

Popieranie faktu nadradenosti a kladenie európskej kresťanskej kultúry na roveň iným kultúram je preto prejav naivity, detinskosti, nevďaku a hlúposti.

Európan nemôže nikdy dosť ďakovať za to, že mu Boh daroval tento poklad k užívaniu tým, že ho postavil nezaslúžene doprostred európskej kultúry. Namiesto ľahkovážneho hodnotenia a porovnávania, by mal vždy mať na mysli jednu podstatnú vec – ako splatiť aspoň trochu obrovský dlh, ktorý má voči tým, ktorí túto kultúru potvrdzovali svojou obetavosťou, námahou a krvou. Kultúry si nie sú rovné.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/europa-a-rovnost-kultur-je-spravne-sa-tvarit-ze-neexistuju-kultury-horsie-a-lepsie-ako-aj-kultura-najlepsia/>